

על פרותינו להמליט תאומים

קודם ההמלטה אפשר להשיג שלישיות חזקות ובריאות.

בדומה לכבשים, כן בפרות, נמוך משקל הלידה של תאומים ובני שלישיות מזה של וולדות יחידים, אולם אם מקבלים הם הזנה טובה לאחר מכן, הם מתפתחים יפה; כל בוקר המגדל תארימים יודע זאת.

שיטה זו של יצירת תאומים בדרך מלאכה תית מתאימה למקרים בהם מזריעים פרות חלב בזרימת פרים מגזעי בשר, המנחילים לצאצאיהם צבעים (או סימנים) בולטים, קלים להבחנה; אין היא מתאימה לגבי פרות חלב, לתכלית חירוש עדר החלב.

כל הולדות הנוספים בשיטה זו הנם זכרים או נקבות עקרות; מספר העגלות הפוריות נשאר ללא שינוי.

הסיבה לכך היא שאם עובר זכרי ועובר נקבי נישאים ב"כרס אחת", מתהווה מיוג מסורים בין מחזורי הדם של השניים; העובר הזכרי מפריש לתוך הדם המשותף הורמונים הגורמים להטיית העובר הנקבי לזכרות. עגלות עקרות אלו, למרות שאינן מסוגלות להתעבר, הנן טובות למטרות ייצור בשר.

הזרקת הורמונים בבקר לשם יצירת תאומים הנה פשוטה למדי, כיון שהזריקה ניתנת מתחת לעורה של הבהמה 17 יום לאחר התאנה האחרונה. עם זאת, בעדר בשר מחייב הדבר העסקתו של מומחה. פרות בשר מיניקות אינן מראות סימני התייחמות כה בולטים כשל פרות חלב ועל כן קשה לקבוע את המועד המתאים להזרקה. ניסויים העלו כי השיטה הטובה ביותר היא בדיקה (דרך החלחולת) על ידי מומחה, ובמירדה שנמצא בשחלה גוף צהוב גדול, ימוסס בידו של המומחה, ומיד לאחר מכן תורק מנת החורר מן המלאכותי לגופה של הפרה.

בשנים האחרונות נצטבר נסיון רב בהזרקת ההורמון המלאכותי לרחלות על מנת להעלות פוריותם של עדריים מגזעים שונים, ובתנאי גידול שונים. בכבשים אין העניין פשוט כבפרות, כיוון שיש להשתמש באיל "שדיך" על מנת

בשנים האחרונות התפשט במידה רבה באנגליה הנוהג להזריע פרות חלב בזרימת פרים מגזעי בשר. תהליך זה אינו יכול הרחק לכת עוד מבלי שידולדל מלאי מבכירות החלב הדרור שות לחילופין, אלא אם כן תותר הרצועה ותרוכך הסלקציה.

כיצד אפשר, איפוא, להמשיך בדרך זו מבלי לסכן את ההתחדשות של עדר החלב?

התשובה היא — להביא את הפרות בעדרי החלב לידי כך שתמלטנה תאומים, או אף שלישיות, ממש כשם שעושות זאת הרחלות מגזעי הכבשים המשובחים ביותר שלנו.

ניסויים ליצירת תאומים בבקר החלו בקמברידג' בשנת 1939. מספר הביציות המבויות על ידי פרה בתקופת תאנה אחת תלוי בריכוזו של חומר מסוים בדם הפרה, שהוא הורמון הגירוי לזיק (FSH); הורמון זה מופרש על ידי בלורטה שבבסיסי המוח. תחליף זול לחומר זה ניתן להשיג מנסיוב הדם של סוסות הנמצאות בין היום ה-50 והיום ה-90 להריון.

אם מזריקים לגופה של הפרה את התחליף הנ"ל 4 ימים לפני מועד התאנה העתידה לבוא, היא תבשיל במקום ביצית אחת מספר ביציות; המספר תלוי בגודל המנה המוזרקת. היו מקרים, בהם מנה גדולה שהוזרקה לפרה הביאה לידי הבשלת 50 ביציות תוך וקופת תאנה אחת.

כל הביציות הללו כשרות להפראה, אולם אם המספר הוא גדול יתר על המידה אין הפרה יכולה לשאת בגופה את כל העוברים, וחלקם מתנוונים או מופלים.

בהמשך הניסויים ניסו לקבוע מהי המנה המתאימה ביותר להזרקה.

נמצא כי לגבי פרות גדולות-גוף מנה של 2000 יחידות בינלאומיות מחומר התחליף הביאה בממוצע ליצירת תאומים; רוב הפרות המליטו תאומים, אולם מקצתן המליטו שלישיות, בעוד שאחרות המליטו וולדות יחידים. חלק מן השלישיות היו חלשות בגופן, אולם אף במקרה זה נמצא, כמו אצל הרחלות, כי באביסת הפרות בשפע של מספוא בששת השבועות האחרונים

"מעלית חלב" ומכונה מיטלטלת אינם מהווים קומביין

את החלב ומעבירה אל בריכת הקירור בעזרת וואקום ודרך מערכת צינורות גומי ונירוסטה. היות ורצוי לקצר את אורך מערכת הצינורות ככל האפשר, מעמידים ברוב המקרים את כד המשלוח, אשר מתוכו יונקת "מעלית החלב" בקירבת בריכת הקירור, ואין להרחיק כד זה למעלה מכ-4 מטר מהבריכה! בדרך כלל הולך החולב עם דלי המכונה אל הכד הנעמד במקום הקבוע, אך אם חולבים במכון בעל תעלת-חולב ארוכה, כגון זה של משק יקום, אפשר למלא את כדי המשלוח ליד העמדות ולהסיע כל כד מלא אל מקום היניקה של מעלית החלב, בקצה תעלת החולב. בשום אופן אין מעלית החלב מאפשרת העברת חלב לבריכת הצינור בדרך ישירה מדליי מכונת החליבה, ללא סחיבת דליים, הרמתם ושפיכת חלב!

מעלית החלב ממלאה תפקיד חשוב במשקים רבים ובוודאי שאין זה גורם להפרעה בייצור חלב נקי, אך בתנאי שהשימוש והטיפול בה נעשים בהתאם להוראות. והנה כמה עצות להבטחת פעולה תקינה של "מעלית החלב":

1. קצר את אורך מערכת הצינורות של "מעלית החלב" ככל האפשר, ובשום אופן אל תורביל את החלב יותר מכ-4 מטר!
2. הפעל את "מעלית החלב" אך ורק כשיש חלב בתוך הכד, ממנה היא יונקת. הפסק את ברז הוואקום של "מעלית החלב" בטרם יתרוקן הכד!
3. כשאתה רואה חלב חודר לתוך צנצנת הביקורת, הפסק מיד את היניקה, תברר את סיבת חדירת החלב למערכת הוואקום ותקן את הליי-קוי, שטוף מיד במים את צינור הוואקום שבין "מעלית החלב" לבין צנצנת הביקורת.
4. הבטח נקיון יסודי של כל מערכת "מעלית החלב" בכל עת! שטוף את מערכת החלב היטב אחרי כל חליבה, ואילו את מערכת הוואקום — אחת לשבוע.
5. הבטח מצב תקין של כל חלקי "מעלית החלב", במיוחד של המצוף, האטמים, המכסה ופתחי האוויר בתוך המכסה.

חי הברון התאחדות מגדלי בקר

מרשימתו של הח' א. הנדל "סידורים מוצ' לחים בקיבוץ יקום" (השדה, כרך ל"ט, חוברת ט') מתקבל הרושם כאילו בקיבוץ יקום הפכה מכונת חליבה מיטלטלת לקומביין חליבה, וכל זה — בהשקעה קטנה. בוקרים ורכזי משק כבר "נפלו על המציאה" והחלו מתכננים ציוד זול לבתי החליבה ההולכים ונבנים; מגיעים אלי מכתבים של בוקרים המבקשים פרטים מדוייקים; באים אלי חברים הרוצים לדעת: למה העלמנו מהם "המצאה" זו; ו"משלחות" של חברי משקים הכוללות בוקרים, רכזי משק, רכזי בניה ועוד, מבקרות ביקום על מנת לבדוק את הציוד.

ומהו הציוד המופעל ביקום ושבעזרתו "הרפ" תנים אמנם מוסיפים לחלוב במכונה מיטלטלת, אך ללא הרמת כדים, ללא סחיבה וללא שפיכת החלב לתוך מיכל הקירור, כי "החלב זורם בעזרת הוואקואום בצינורות, מהכד אל המיכל..." (השדה, ע' 1046)? ביקום, כמו בעוד כ-30 משקים, הותקנה מכונת חליבה מיטלטלת, שהיתה בשימוש קודם לכן, במכון החדש. במקרה ומש-תמשים במשק בבריכת קירור, ויש להעלות את החלב לתוך בריכה זו, נזקקים המשקים לכלי פשוט הנקרא "מעלית חלב" (Milk lift). החולב נושא את דליי מכונת-החליבה אל כד משלוח, שופך את החלב לתוכו, ו"מעלית החלב" מעלה

להבחין בתאנתן של הרחלות.

עד כה נוצלה שיטה זו של יצירת תאומים באורח מלאכותי בבקר לבשר רק במספר משקים נבחרים. אולם נראה לנו כי הגיעה השעה לנסות שיטה זו בקנה מידה מסחרי, ובעיקר עם פרות מבוגרות. באשר למבכירות יש עדיין ללמוד תקופת מה את צרכיהן התזונתיים קודם ההמ" לטה, בטרם תוכנס שיטה זו לשימוש נרחב אף לגביהן.

לפי המחירים השוררים כיום בשוק הבשר באנ" גליה נראה כי שיטה זו תביא ברכה רבה לבוקרים.

ד"ר ג'והן האמונד

(מתוך ה"פארמרס דייג'סט", פברואר 1959)